

Van Passie naar Pasen



Jezus roept ons tot zijn tafel,
breed en wereldwijd gedekt,
waar de kerk bezit haar aardse
hemelse ontmoetingsplek.
Deel dan brood en wijn, zijn lichaam,
deel het lied van liefde weer,
deel het feest van heilige zondaars,
wees te gast bij God de Heer.

Lied 975:4

Tekst: John L. Bell en Graham Maule - 'Jesus calls us here to meet Him'

Vertaling: Ria Borkent

Melodie: Schotland - LEWIS FOLK MELODY

Avondgebeden of Vespers in de Groene of Willibrordkerk

Al een aantal jaren vinden er in de veertigdagentijd avondgebeden plaats in de Groene of Willibrordkerk. De veertigdagentijd begint met Aswoensdag, en dan volgt een periode van vasten en inkeer als voorbereiding op het paasfeest. Een onderdeel van de veertigdagentijd is de vespers of het avondgebed. De naam vespers komt uit het Latijn (vespera = avond). Mart Binnendijk



menten van stilte. Ook willen we vanuit het donker van de nacht het licht laten schijnen als teken van de opstanding van Jezus door een kaarsje aan te steken. De muziek die we zingen wordt vaak herhaald. We gebruiken ieder avondgebed dezelfde orde van dienst, waarbij de gekozen liederen in alle avondgebeden steeds terugkeren. De lezingen passen bij het thema Samen aan

tafel van het avondgebed, maar verschillen per avond.

Sobere maaltijd vooraf

Voorafgaand aan het avondgebed kan er een sobere maaltijd plaatsvinden (zie pagina 10 en 11 van het reguliere nummer). Een eenvoudige sobere maaltijd, om stil te staan en aandacht te hebben voor mensen dichtbij en ver weg. Met het avondgebed wordt de maaltijd afgesloten.

De avondgebeden zijn in de Groene Kerk, 19.30 uur. Zes belangrijke personen uit het evangelie komen aan bod:

- 1 maart: Maria van Magdala
- 8 maart: Zacheüs – de toeschouwer
- 15 maart: De vrouw die Jezus' voeten zalfde
- 22 maart: Tomas – de twijfelaar
- 29 maart: Judas – de verrader
- 5 april: Petrus – de rots

Het is niet gewaagd om te veronderstellen dat dat voor veel mensen niet meer het geval is. Maar ook als de theologische duiding van het lijdensverhaal je niets zegt, kun je meeleven met het menselijk drama. Dat blijkt wel uit de populariteit van *The Passion*, die jaarlijks in de Goede Week wordt uitgezonden.

Jezus

Het lijdensverhaal van Jezus is en blijft herkenbaar, omdat door alle eeuwen heen mensen moeten lijden. Als sterfelijke mensen worden wij geconfronteerd met ziektes, ongelukken en natuurrampen (zoals recent in Turkije en Syrië). Wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat er steeds meer kan worden gedaan aan preventie, genezing of herstel. Daar mogen we heel dankbaar voor zijn, ook al zal nooit alle ziekte en lijden worden uitgebannen.

Marioepol

Hoe anders is het met het lijden dat mensen elkaar aandoen. Jezus was daarvan niet het eerste en helaas ook niet het laatste slachtoffer. Hoe zinloos en onnodig dit lijden is, wordt schrijnend duidelijk in een recente documentaire over de Oekraïense stad Marioepol. Over een stad kunnen we eigenlijk niet meer spreken. Vrijwel alle gebouwen zijn vernietigd of zwaar beschadigd. En de meeste mensen zijn gevlucht of naar Rusland gedeporteerd, als ze al niet ge-



Het lijden van Christus raakt ons, na 2000 jaar, nog steeds. Waarom moest deze goede mens zoveel lijden? Leken en tal van theologen hebben geprobeerd op deze vraag een antwoord te geven. Het lijden en uiteindelijk de dood van Jezus in Getsemane waren nodig om verzoening tussen God en de zondige mensen tot stand te brengen. Kunnen we hier vandaag de dag nog iets mee? Koos van der Bruggen

dood zijn. Het aantal doden wordt op zeker 20.000 geschat. De documentaire laat een tiental oud-inwoners aan het woord. Ze vertellen met liefde over hun mooie, bloeiende havenstad, over hun gewone alledaagse levens en liefdes voordat de Russen kwamen. En dan ineens de vernietiging, de dood, de scheiding van geliefden en vrienden. Maar ook valt de levenswil op van deze mensen. Ze moeten, nee willen door met hun leven, als het niet voor zichzelf is, dan wel voor kinderen of familie, maar ook voor hun medeburgers. Wie de documentaire over Marioepol heeft gezien, heeft wel even genoeg van de heroïsche verhalen die elke oorlog ook kent.

Er zijn zoveel Marioepols

Het wrange is dat de naam Marioepol so vervangen kan worden door tientallen andere: Guernica, Hiroshima, Rotterdam, Dresden, Auschwitz, etc. etc. En in deze wereld bereiden wij ons voor op Pasen. En niet alleen wij. Ook de Russen vieren

binnenkort hun orthodoxe Paasfeest. Zullen we Poetin weer als enige kerkganger zien, zoals met Kerstmis? Het is niet aan ons om te oordelen over de oprechtheid van iemand anders geloof, maar ik kan me voorstellen dat de inwoners van Marioepol daar zo hun gedachten over hebben.

Geloof, hoop en liefde winnen

In de veertigdagentijd naar Pasen toe is er alle reden om stil te staan bij het lijden dat mensen – helaas ook christenen – elkaar aandoen. Moeilijke vragen moeten we daarbij niet uit de weg gaan. Zo laat het verhaal van het lijden en de verrijzenis van Jezus nog steeds zien dat geloof, hoop en liefde het kunnen winnen van haat, lijden en dood. Maar we moeten ook erkennen dat dit voor de burgers van Marioepol anno 2023 weinig troost zal geven. Voor hen is het nog Goede Vrijdag. We kunnen alleen maar bidden en hopen dat ook zij de bevrijding van Pasen zullen ervaren.

Het avondgebed is een van de getijdengebeden. Die zijn ontstaan toen de tempel in Jeruzalem was verwoest en de Joden in ballingschap leefden in Babylonië. Omdat men geen offers meer kon brengen in de tempel werd op vaste uren van de dag gelezen uit de Thora, gebeden of gezongen uit de Psalmen of andere gezangen.

Het dagelijkse ritme

Voortgezet door de vroege christengemeenten tot in onze tijd. Weliswaar is er in de loop der eeuwen wel het een en ander veranderd. Zo verschilde bijvoorbeeld de vorm in de rooms-katholieke kerk met die van de oosters-orthodoxe kerk. Maar tot op de dag van vandaag wordt bijvoorbeeld in de kloosters het dagelijkse ritme bepaald door de getijdengebeden.

Muzikale ontwikkeling

Omdat het bij de vespers als enig getijdengebed toegestaan was om meerstem-

mige zang te laten horen is de vespers van groot belang geweest bij de ontwikkeling van de geestelijke muziek. Veel componisten zijn geïnspireerd door de psalmen en hymnen van de vespers, onder andere Monteverdi, Mozart en Rachmaninoff. Zij componeerden een verzameling van muziekstukken die bestemd waren voor de vespers. De volledige vespers werd dan gezongen, inclusief de lezingen en gebeden.

Vaste structuur

Van oudsher is de vorm van het avondgebed volgens een vaste structuur ingedeeld. Gebed, stilte, korte lezingen en muziek zijn hiervoor de ingrediënten. Zo zijn ook onze avondgebeden vorm gegeven. We komen, maar gaan ook weer in stilte om de Eeuwige te ontmoeten. Er wordt gelezen, gebeden en gezongen en tussendoor zijn er mo-

Redactie van deze bijlage

Het lijkt wel of we gaan van crisis naar crisis, van desastreuze klimaatverandering tot vernietigende strijd om de macht, van virusbedreigingen tot energietekorten. Hoe kan je geest dan rust vinden? Bezinning, gebeden, Gods nabijheid zoeken kan troosten en uitzicht bieden.



Deze bijlage begint met de avondgebeden. **Mart Binnendijk**: deze gebeden, ook wel vespers genoemd, hebben oude papieren. Niet alleen een moment om tot rust te komen, maar ook van ontmoeting met de Heer.



Koos van der Bruggen gaat in op het lijden van Jezus in Gethsemane en de vreselijke situatie in Marioepol. Er zijn zoveel Marioepols in de wereld. Het kwaad gaat maar door en vernietigt levens. Hoe lang nog Heer?



Thera de Vries-Noordhuis filosofeert over het lied *Anthem* van Leonard Cohen: in ons lijden kan de kwetsbaarheid van Jezus zichtbaar worden. Breuken helen. Zij eindigt met het uitzicht op Pasen, een feest om het Licht door te geven.

Uitzien...

...uitzien, uitkijken, verlangen, allemaal woorden die hoop vertolken. Er gaat iets veranderen. In deze periode kijken we uit naar het voorjaar, naar Pasen. Maar uitzien gaat ook over dat wat achter je ligt. Wat voorbij gaat. Het is voor mij de ultieme boodschap van het paasevangelie. Het is volbracht en je mag opnieuw beginnen. De last is gedragen. Je bent bevrijd. Thera de Vries-Noordhuis

Toch voelt het niet altijd zo. Dagen zijn vaak donker, onze negatieve eigenschappen weerbarstig, plannen mislukken en zomaar is hoop vervlogen. Leonard Cohen zong in zijn lied 'Anthem': 'Forget your perfect offering. There is a crack, a crack in everything. That's how the light gets in.' ('Vergeet je perfecte offergave, er zit een barst, een breuk in alles. Zo komt het licht binnen.')

Ervaring

Lang begreep ik deze tekst niet, tot ik op een bijeenkomst van gebed was en iemand woorden en een visioen van God mocht doorgeven voor een dame achter mij in de zaal. Ze liep op de vrouw af en vertelde dat ze een beeld had gekregen van God voor deze vrouw. Ze had prachtig servieswerk gezien maar er zat een barst in. Het was kapot. Tot ze goed keek en zag dat de barst opgevuld werd met goudverf. Ze vertelde dat God naar de vrouw keek als naar dit aardewerk. Dat Hij haar littekens in goud veranderde. De vrouw was verbijsterd door deze woorden, begon te huilen en vertelde haar verhaal over gebrokenheid en in het donker leven. Dit beeld en deze woorden gaven haar hoop.



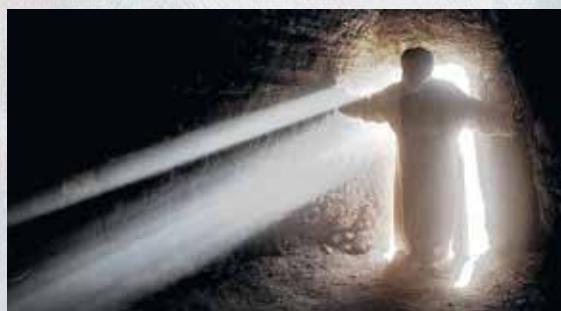
There is a crack..., Audrey Ledgerwood

Kintsugi

Later leerde ik dat deze kunstvorm van het repareren van Japans gebroken porselein bestaat en 'kintsugi' heet. 'De kunst van geliefde littekens' wordt het wel genoemd. Het raakt mij ook. Wie je ook bent, het leven is niet altijd rooskleurig, we worden allemaal door het leven getekend. Dan lijkt het leven op gebroken porselein. Zo mooi bedacht en gemaakt, maar in scherven en waardeeloos geworden. Tenminste..zo lijkt het. Zoals Leonard Cohen zo mooi zong: de enige manier waardoor het licht binnen kan komen is door de barst heen.

Jesus is zichtbaar

In de bijbel staat het zo in 2 Korintiërs 4: Want de God die heeft gezegd: 'Uit de duisternis zal licht schijnen', heeft in ons hart het licht doen schijnen om ons te ver-



lichten met de kennis van zijn luister, die afstraalt van het gezicht van Jezus Christus. Maar wij zijn slechts een aardse pot voor deze schat: het moet duidelijk zijn dat onze overweldigende kracht niet van onszelf komt, maar van God. We worden van alle kanten belaagd, maar raken niet in het nauw. We worden aan het twijfelen gebracht, maar raken niet vertwijfeld. We worden vervolgd, maar worden niet in de steek gelaten. We worden geveld, maar gaan niet te gronde. We dragen in ons bestaan altijd het sterven van Jezus met ons mee, opdat ook het leven van Jezus in ons bestaan zichtbaar wordt.

Pasen

In ons lijden, in onze kwetsbaarheid kan Jezus zichtbaar worden.

Als het leven jou scherven oplevert, als de barsten ontstaan en je probeert die scherven te lijmen vanuit eigen kracht, zul je die beschadigde kant altijd willen verbergen. Maar iedere barst, breuk of oneffenheid heeft Jezus zelf ondergaan. Hij wil jouw gebrokenheid vullen met Zijn bloed. Al Zijn wonden, het lijden en Zijn sterven heeft bijgedragen aan ieder likje goud in onze gebroken pot. Zuiver goud. Hij vraagt van ons geen perfect leven, geen offer. Hij, de opgestane, zegt alleen: 'Ik hou van je!'. Pasen is het feest van een nieuw begin. Pasen is het feest van nieuw leven. Dat wat gebroken was is heel gemaakt. Er is vergeven, maar Zijn bijzondere daad is niet vergeten: kijk maar naar Jezus' handen en voeten. Alle wonden zijn verdwenen behalve de doorboorde handen en voeten. Een eeuwig teken van Zijn offer voor ons.

Zijn opstanding geeft reden tot feest, ieder jaar weer, iedere dag weer. Je bent vrij omdat Hij is opgestaan. Pasen is een feest om door te geven: Licht en goud dwars door alle barsten heen omdat Hij leeft!

Halleluja!